

§ 38 Förfrågan om utökad befogenhet för den interkommunala kollektivtrafiken i Skellefteå samt möjlighet till trafikplikt för trafik inom Skellefteå kommun
RUN 376-2024

Sammanfattning

Regionala utvecklingsnämnden fattade 2024-08-22 beslut om att uppdra åt regionala kollektivtrafikmyndigheten att bereda inkommen ansökan från Skellefte kommun avseende utökad befogenhet att ingå avtal för den inomkommunala kollektivtrafiken i Skellefteå kommun och att skolskjutsar samt flygbusstrafiken ska omfattas av trafikpliktsbeslut.

I beredningsprocessen har såväl Skellefteå kommun som Länstrafiken i Västerbotten deltagit. Vid ett beslut om utökad befogenhet att ingå avtal är det av vikt att den allmänna kollektivtrafiken fortsatt ska vara ett sammanhållet kollektivtrafiksystem i Västerbotten.

1. I beredningen av ärendet har en sammanställning gjorts över system, funktionaliteter och ansvar kopplat till kollektivtrafiken, vilket återfinns i bilaga till ärendet. Konsensus råder om att det är Länstrafikens system som ska användas. Länstrafiken kommer utöver dagens ansvar för olika funktioner för den inomkommunala regiontrafiken även att ansvara för samma funktioner kopplat till Skellefteå tätortstrafik.

2. Det finns ett antal system/funktioner kopplade till Skellefteå tätortstrafik där det finns behov av fortsatt process kring hur system/ersättning av system ska hanteras ekonomiskt.

3. En utvecklad planeringsfunktion etableras hos Skellefteå kommun för såväl inomkommunala matarlinjer som tätortstrafiken.

Avseende utökad befogenhet att ingå avtal för den inomkommunala kollektivtrafiken så har följande konstaterats gällande Skellefteå kommuns förfrågan om utökad befogenhet att ingå avtal för allmän kollektivtrafik.

1. I det fall Skellefteå kommun skulle få delegerad befogenhet att ingå avtal så kan kommunen inte använda sig av Länstrafiken för att genomföra upphandling och ingå avtal.

2. I det fall Skellefteå kommun avser att själv upphandla och ingå avtal för kollektivtrafiken så hänvisar den regionala kollektivtrafikmyndigheten till att Länstrafiken besitter gedigen kompetens inom området, varför det inte ses som motiverat att delegera befogenhet till Skellefteå kommun.

3. I det fall Skellefteå kommun avser att själva tillhandahålla kollektivtrafik eller direkttilldela avtal om allmän trafik till ett internt företag så behöver Skellefteå kommun konfirmera detta.

I beredningen har det tagits hänsyn till att ett beslut om utökad befogenhet att ingå avtal för den inomkommunala trafiken i Skellefteå inte ska få negativa effekter eller äventyra Västerbottens-modellen. För att bland annat säkerställa att inga negativa

effekter uppstår för Västerbottens-modellen har "Förutsättningar för utökad befogenhet att ingå avtal" tagits fram och utgör en förutsättning för en utökad befogenhet.

Information om ärendet har lämnats till primärkommunala delegationens arbetsutskott 2024-11-08 samt till primärkommunala delegationen 2024-11-21. Vid dessa tillfällen har även frågor med anledning av ärendet besvarats.

Avseende Skellefteå kommuns förfrågan om att trafik som idag utformats som skolskjuts och flygbusstrafiken ska omfattas av trafikpliktsbeslut. Regionala kollektivtrafikmyndigheten ser inget hinder för att beslut om ytterligare trafik ska kunna omfattas av trafikplikt inför en ny avtalsperiod.

Förslag till beslut

Richard Carstedt (S) föreslår bifall i enlighet med arbetsutskottets förslag, lydande: Regionfullmäktige beslutar att den allmänna kollektivtrafiken i Västerbotten fortsatt ska vara ett sammanhållet kollektivtrafiksystem och att förutsättningar som finns framtagna för att bibehålla det sammanhållna kollektivtrafiksystemet är ett krav vid beslut om utökad befogenhet att ingå avtal. Regionfullmäktige beslutar att delegera Skellefteå kommun utökad befogenhet att ingå avtal för allmän kollektivtrafik inom Skellefteå kommunen under förutsättning att kommunen konfirmerar att avsikten är att själva tillhandahålla eller direkttilldela trafik till eget bolag.

Åsa Ågren Wikström (M), Anton Bergström Nord (M), Carina Sundbom (C), Veronica Kerr (KD) och Per Boström (KD) föreslår: Skellefteå kommuns första förfrågan, om utökad befogenhet att ingå avtal för den inomkommunala kollektivtrafiken i kommunen, avslås. Skellefteå kommuns andra förfråga, om att trafik som idag utformats som skolskjuts och flygbusstrafiken ska omfattas av trafikpliktsbeslut, godkänns.

Beslutsgång

Ordföranden ställer de två förslagen mot varandra och finner att regionala utvecklingsnämnden bifaller Richard Carstedts förslag.

Beslut

Regionala utvecklingsnämndens förslag till regionstyrelsen/regionfullmäktige:

Regionfullmäktige beslutar att den allmänna kollektivtrafiken i Västerbotten fortsatt ska vara ett sammanhållet kollektivtrafiksystem och att förutsättningar som finns framtagna för att bibehålla det sammanhållna kollektivtrafiksystemet är ett krav vid beslut om utökad befogenhet att ingå avtal.

Regionfullmäktige beslutar att delegera Skellefteå kommun utökad befogenhet att ingå avtal för allmän kollektivtrafik inom Skellefteå kommunen under förutsättning att kommunen konfirmerar att avsikten är att själva tillhandahålla eller direkttilldela trafik till eget bolag.

Reservation

Åsa Ågren Wikström (M), Anton Bergström Nord (M), Carina Sundbom (C), Veronica Kerr (KD) och Per Boström (KD) reserverar sig mot beslutet till förmån för eget förslag med motivering:

Vi reserverar oss mot beslutet att godkänna Skellefteå kommuns ansökan om utökad befogenhet att ingå avtal för allmän kollektivtrafik inom kommunen.

Västerbottensmodellen är grundläggande för länets kollektivtrafik och har framgångsrikt säkerställt samverkan mellan kommuner och regionen när det gäller planering, beställning och finansiering. Genom detta beslut hotas hela modellen, då det öppnar för att Skellefteå kommun kan bedriva kollektivtrafik på egen hand. Det innebär ett riskfyllt steg med potentiellt långtgående konsekvenser för länets kollektivtrafiksystem, inte minst genom att fler kommuner kan välja samma väg och därmed undergräva det samlade samarbetet.

Det är anmärkningsvärt att beslutet fattas utan att länets övriga kommuner involverats i en dialog om modellens framtid. En fråga av denna dignitet, som påverkar hela länet, kräver att alla berörda parter får möjlighet att diskutera och bidra till en lösning. Avsaknaden av en sådan dialog minskar tilliten till det regionala samarbetet och är en allvarig brist i beslutsprocessen.

Vidare är ärendet otillräckligt berett. Det saknas tydliga besked om vad Skellefteå kommun faktiskt avser att göra med den utökade befogenheten. Det är fortfarande oklart om trafiken ska upphandlas, direkttilldela ett internt bolag eller bedrivas i egen regi. Inte heller har någon konsekvensanalys presenterats över vad beslutet innebär för övriga kommuner i länet. Att fatta beslut utan denna information är oansvarigt och undergräver trovärdigheten i det regionala samarbetet.

Regionfullmäktige beslutade den 25 februari 2025 att återremittera ärendet, med uppdraget att tydliggöra Skellefteå kommuns intentioner och att föra en dialog med länets 15 kommuner om Västerbottensmodellens framtid, utifrån en konsekvensanalys. Sedan dess har inget av detta skett. Skellefteå kommun har fortfarande inte klargjort sina avsikter, och någon dokumenterad dialog med övriga kommuner saknas.

I stället återförs ärendet i stort sett oförändrat. Det innebär att regionfullmäktiges uttryckliga beslut inte har följts, vilket är en allvarig brist i den demokratiska processen.

Sammanfattningsvis innebär beslutet att Skellefteå kommun ges möjlighet att gå sin egen väg inom kollektivtrafiken, ett tydligt avsteg från det regionala samarbete som Västerbottensmodellen bygger på. Det är ett beslut som riskerar att splittra länets kollektivtrafiksystem och undergräva den samverkan som varit avgörande för att säkerställa en välfungerande kollektivtrafik i hela Västerbotten. Vi beklagar djupt att regionen valt att fatta detta beslut utan att fullfölja det beredningsuppdrag som fullmäktige gett.

Expedieras till

Regionstyrelsen/regionfullmäktige

Beslutsunderlag

- §25 Samrådet Aktuella kollektivtrafikfrågor
- §32 RUN AU Förfrågan om utökad befogenhet för den interkommunala kollektivtrafiken i Skellefteå samt möjlighet till trafikplikt för trafik inom Skellefteå kommun
- Förvaltningens tjänsteskrivelse 2025-03-21
- Protokollsutdrag §21 RF Förfrågan om utökad befogenhet för den inomkommunala kollektivtrafiken i Skellefteå samt möjlighet till trafikplikt för trafik inom Skellefteå Kommun
- §170 RUN Förfrågan om utökad befogenhet för den inomkommunala kollektivtrafiken i Skellefteå samt möjlighet till trafikplikt för trafik inom Skellefteå kommun
- Tjänsteskrivelse, Förfrågan om utökad befogenhet för den inomkommunala kollektivtrafiken i Skellefteå samt möjlighet till trafikplikt för trafik inom Skellefteå kommun
- Promemoria, Förutsättningar för utökad befogenhet att ingå avtal
- Tjänsteskrivelse, Förfrågan om utökade befogenheter för den inomkommunala kollektivtrafiken i Skellefteå kommun
- Protokollsutdrag, Förändringar av den inomkommunala kollektivtrafiken
- §112 RUN Förfrågan om utökade befogenheter för den inomkommunala kollektivtrafiken i Skellefteå kommun
- Tjänsteskrivelse, Förändringar av inomkommunala kollektivtrafiken
- Rapport, Utformning av den inomkommunala kollektivtrafiken